

Fremtidens klimavenlige finanssektor

Ungeklimarådets positionspapir - oktober 2024

Finanssektorens formål er at investere Danmarks penge, for at sikre fremtidens velstand. Men når finansielle institutioner leverer penge til projekter, som, ved at forværre de økologiske kriser, sætter den fremtid på spil, er det på tide at skifte kurs.

Tag for eksempel pensionselskaberne, hvis formål er at hjælpe individer med at opspare midler, så de sikres en værdig og god alderdom efter de har trukket sig fra arbejdsmarkedet. I vores generation kan vi se frem til at leve vores alderdom i en verden som er ramt af massive klimaforandringer. Det giver ikke mening, at vores pensionsmidler, som skal sikre os en god alderdom, samtidig investeres i tiltag som øger sandsynligheden for en alderdom ramt af klimaforandringer.

Vi bør derfor have fokus på at skubbe Danmarks finanssektor i retning af at genopbygge vores naturgrundlag i stedet for at ødelægge det. Blandt andet ved at vende finansielle strømninger fra fossile brændsler over til vedvarende energier i tråd med Parisaftalens artikel 2.1(c).

Som samlet Ungeklimaråd er vi enige om, at denne omlægning er nødvendig, og vi mener derfor, at følgende bør gøres:

1. Finanssektorens finansierede udledninger skal reduceres med 70% i 2030 og 100% i 2050 relativt til 2020.

Danmarks finansielle institutioner har et historisk og nutidigt ansvar for de udledninger, som de finansierer. Alene Danske Banks finansierede udledninger var i 2021 41 mio. tons CO₂e, hvilket næsten svarer til Danmarks territoriale udledninger af 44 mio. ton samme år. Nye opgørelser fra Nationalbanken viser, at sektorens finansierede udledninger fra børsnoterede aktier og erhvervsobligationer i 2023 var 67 mio. ton. Og dette inkluderer ikke engang lån, aktier i unoterede selskaber og andre obligationer. Når finanssektoren bidrager til Danmarks BNP og til danske husholdningers velstand, bør vi som danskere tage ansvar for, hvor disse bidrag kommer fra.

En ekspertgruppe nedsat af FN konkluderede i 2020 at opfyldelsen af Parisaftalens 1.5 graders-mål krævede en reduktion af den globale finanssektors finansierede udledninger med 50% relativt til niveauet i 2020. Med de historiske udledninger, som Danmark har ansvar for, bør vi dog sigte højere, og Ungeklimarådet mener derfor at den danske finanssektor skal indbefattes af et særegent nationalt klimamål på 70% i 2030 og 100% i 2050 ift. niveauet i 2020 for at reducere udledningerne fra dens finansierede aktiviteter.

En finansiel institutions finansierede udledninger skal udregnes efter [GHG Protocols Scope 3 Kategori 15 retningslinjer](#). Lidt simplificeret betyder det at tage summen af alle deres lån, aktier og obligationers positive og negative udledninger, som hver især beregnes som den pågældende virksomheds eller projekts scope 1 og 2 udledninger i forhold til den andel af kapital, som den finansielle institution er ansvarlig for. De samlede nationale finansierede udledninger skal så udregnes som summen af de danske finansielle institutioners finansierede udledninger. Regeringen skal med inspiration fra klimalovens arbejdsgange selv facilitere og implementere de nødvendige samarbejder og tiltag, der skal til for at nå i mål med denne reduktion.

Det er værd at bemærke, at en stor del af sektoren allerede måler og offentliggør sine finansierede udledninger. I 2022 opgjorde 98% af den danske banksektor CO2-udledninger fra deres udlån. Flere af disse institutioner har sat konkrete reduktionsmål, og 65% af sektoren har allerede handleplaner på plads for at reducere deres kunders CO2-aftryk. Selvom der fortsat mangler data fra små- og mellemstore erhvervs-kunder, har sektoren udviklet CO2-modeller, der kan anvendes til at estimere udledninger ved hjælp af branchegennemsnit eller energiforbrugsdata. Denne metode sikrer, at reduktionsmålene er realistiske og baseret på solide estimater, selv når fuld dataindsamling ikke er mulig. Etablering af nye processer for dataindsamling og opgørelser af udledninger er dog nødvendigt, så implementeringen af diverse teknologier til reduktion af udledninger i enkelte virksomheder og projekter kan lede til reduktioner på papiret og give incitament til, at de finansielle aktører sender penge i de grønneste projekter i den givne branche.

Ungeklimarådet påpeger, at der er to vigtige opmærksomhedspunkter ved ambitiøse emissionsmål: For det første kan investeringer flyttes fra materiel produktion til immaterielle ydelser, hvilket kan føre til, at vi mister muligheder for at gøre den materielle produktion mere bæredygtig. For det andet risikerer vi, at udledninger blot flyttes længere ned i værdikæden ved outsourcing, hvilket kan resultere i lækage. Det ville eksempelvis være uheldigt, hvis investeringer i essentiel materiel produktion og grøn teknologi blev erstattet af finansiering af serviceorienterede ydelser, som ikke bidrager til de nødvendige klimagevinster. For at modvirke disse effekter bør banker sikre bedre vilkår til låntagere, der forpligter sig til bæredygtige forbedringer inden for materiel produktion, og samtidig styrke kravene til låntagernes bæredygtighedsstrategier for udledninger i scope 3, hvis måling og rapportering er tilgængelig, så udledninger adresseres på tværs af hele værdikæden. Dette vil sikre, at finansieringen faktisk bidrager til reelle miljøforbedringer og reducerer risikoen for, at udledninger flyttes i stedet for at reduceres.

2. Der skal fra 2026 indføres et forbud mod lån og investeringer i fossile projekter og i virksomheder, der etablerer nye fossile udvindingsprojekter, fra danske finansielle institutioner.

Det internationale energiagentur fastslog i 2021, at vi ikke længere kan etablere nye fossile udvindingsprojekter, hvis vi vil overholde Parisaftalens 1.5 graders-mål. Til trods for dette var 2023 det år, hvor der blev produceret mest kul, olie og gas, og også her er Danmarks finanssektor medansvarlig. Danske banker investerede mellem 2016 og 2022 50 mia. kr. i selskaber, der udvidede deres fossile udvinding. Derudover havde danske pensionselskaber i 2023 20 mia. kr. i selskaber, som etablerer nye fossile udvindingsprojekter.

Da udledningerne fra disse nye olie- og gasfelter samt kulminer ikke sker i selve projekterne eller virksomhederne, fordi brændstoffet først brændes af senere i værdikæden, vil de ikke indgå i beregningsmetoden forklaret ovenfor, som ligger til grund for den nye målsætning. For at sikre at finanssektorens ikke investerer i disse projekter og dermed kommer i vejen for opfyldelsen af 1.5 graders-målet, bør lån og investeringer i nye fossile udvindingsprojekter, udvidelser af eksisterende projekter og efterforskning af nye olie- og gasfelter samt i virksomheder som udøver nogle af disse derfor udfases frem mod 2026, hvorfra der skal indføres et forbud mod dem.

3. Danmark skal arbejde for at EU's grønne taksonomi ikke klassificerer naturgas og biobrændsel som bæredygtigt.

EU's grønne taksonomi sætter rammerne for resten af EU's grønne regulering. Den er derfor også essentiel i at definere bæredygtig finansiel aktivitet i SFDR. Derfor vil en grønnere finanssektor også have brug for, at taksonomien holder op med at klassificere biobrændsel og naturgas som energikilder, som er gavnlige for miljø og klima. Dette anser Ungeklimarådet som en hæmsko for udrulning af reel grøn energi, idet afbrænding af såvel naturgas som biobrændsel udleder drivhusgasser.

Biobrændsel har den egenskab, at træets kulstof er optaget gennem atmosfæren og derfor ved afbrænding har en netto-nul udledning på lang sigt. Det er dog behæftet med stor usikkerhed, i hvor stor udstrækning denne energikilde bidrager til klimaforandringerne, da udledninger fra afbrænding af træ, som for alle andre fossile energikilder, tilføres atmosfæren og derfor allerhøjest bliver imødekommet af et tilsvarende optag flere årtier i fremtiden, hvor effekterne på klimaet allerede er bemærkelsesværdige.

Ungeklimarådet mener, at træ i så vid udstrækning som muligt bør anvendes til andre formål end til afbrænding af hensyn til at binde kulstof på overfladen frem for at tilføres atmosfæren i form af kuldioxid.

4. Nationalbanken skal i langt større grad tage hensyn til klima, natur og biodiversitet

Ungeklimarådet anbefaler, at Nationalbanken spiller en central rolle i at fremme en grønnere finanssektor ved at integrere klimahensyn i bankens governance, strategi og risikostyring. For det første bør Nationalbanken åbent redegøre for sine klimarelaterede mål og processer, herunder hvordan bestyrelsen og ledelsen bliver informeret om klimarelaterede spørgsmål. Dette vil skabe gennemsigtighed omkring de klimamål, banken arbejder hen imod, og hvordan de er i overensstemmelse med dens lovmæssige mandat.

Derudover bør banken beskrive, hvordan dens strategi tilpasser sig klimarelaterede risici og muligheder, og hvordan de forskellige forretningsområder bliver påvirket. Banken bør også offentliggøre, hvordan den opbygger interne kompetencer til at håndtere klimarelaterede udfordringer samt kommunikere eksternt om klimarisici.

Angående risikostyring mener Ungeklimarådet, at Nationalbanken bør integrere klimarisici i sin overordnede risikostyringsramme. Dette inkluderer både at identificere og vurdere de klimarelaterede risici, som banken står overfor, og at implementere passende tiltag for at håndtere disse risici. Endelig opfordres banken til at offentliggøre specifikke klimarelaterede mål og resultater i relation til dens interne og eksterne aktiviteter.

Til slut mener Ungeklimarådet, at der skal etableres en fast plads i Nationalbankens bestyrelse, der skal besiddes af et medlem af Klimarådet.